

Posudek na diplomovou práci Bc. Jakuba Hodbodě, MSc. „Politické dimenze československého exilu v Kanadě 1948-1989“ (Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav politologie, 2011, 124 s. rukopisu)

V předložené diplomové práci se Jakub Hodbodě pokusil analyzovat činnost, vývoj a proměny československé exilové komunity v Kanadě v letech 1948-1989, a to zejména v kontextu příchodu pouťorové a posrpnové emigrační vlny z Československa. Zaměřil se na působení kanadského exilu v době helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, zabýval se i aktivitami komunistického režimu proti exilu v Kanadě. Autor čerpal svoje poznatky ze sběru rozhovorů s exulanty v Kanadě, které analyzoval a interpretoval pomocí metody oral history. Během výzkumu v Kanadě měl autor též možnost studia řady důležitých archivních materiálů z fondů National Archives of Canada v Ottawě, z unikátních osobních fondů exulantů a z archívů klíčových krajanských organizací. Práce je tak souhrnným výsledkem několikaletého tematicky cíleného výzkumu. Je možné konstatovat, že se autorovi podařilo uchovat si potřebný kritický odstup od studované látky a provést tak analýzu dynamiky desetiletých vazeb mezi emigranty, exulanty a také jejich organizacemi. Oceňuji, že zároveň studovanou problematiku chápe autor jako významnou a nedílnou součást českých a československých politických a kulturních dějin. Autor přistupoval ke zpracování látky jako k nezbytnému propojení poznání politických dějin exilu v souvislosti znalosti politicko-kulturního dění uvnitř a mezi krajanskými a exilovými organizacemi. Ediční, publikační, osvětová a další činnost i v kanadském exilu dle J. Hodbodě přispívala k formování názorů a postojů této komunity (připomíná tu například v tomto kontextu nezastupitelnou roli nakladatelství Sixty Eight Publishers a osobnost Josefa Škvoreckého). Umožňovala této komunitě na jedné straně vhléd, průnik a prosazení se do politicko-kulturního dění hostitelské země, na straně druhé – podobně jako v politické oblasti, vytvářela alternativní svobodnou linii československého kulturního života. Připomínám to zde také proto, že autor nevnímá zkoumanou problematiku izolovaně. Zdůrazňuje, že exulantské a krajanské aktivity v Kanadě byly vždy úzce provázené s děním v dalších exulantských a krajanských organizacích (zejména s děním v USA) a také s děním v samotném Československu. Z metodologického hlediska považuji za důležitou autorovu terminologickou poznámku v úvodní pasáži. Vysvětluje v ní svůj příklon k užívání termínu československý exil, kriticky vnímá používání termínů český a slovenský exil, které spíše jsou dle autora užívány na

základě nové politické situace po rozdělení Československa v roce 1992. Taktéž zdůvodňuje užívání pojmů exil –emigrace.

Práce je rozdělena kromě úvodu a závěru do deseti výkladových kapitol. Jedná se v podstatě o chronologický výklad a vysvětlení důležitých vývojových fází a historie československé exilové komunity v Kanadě – od druhé poloviny 19. století až do roku 1989. Poslední dvě výkladové kapitoly jsou pak věnovány již zmiňovaným aktivitám komunistického režimu proti exilu v Kanadě a kulturně vzdělávacím a tělovýchovným aktivitám kanadského exilu.

Autor v práci dobře postihl dvě důležitá mezní a zároveň problematická období, která zasáhla činnost exilu po roce 1948 celkově a významně se též protkla do vývoje československých exilových organizací a do činnosti jeho představitelů v Kanadě. Po roce 1948 to byly spory na ose česko-slovenské a spory stranického, osobního a mezigeneračního rázu. V období Pražského jara 1968 také kanadskou exilovou komunitu zasáhl rozkol o vztah k reformním snahám komunistů doma, téměř 'masivní' podpora posrpnové emigraci však zároveň dle autora prokázala schopnost a vůli exilu v Kanadě o efektivní pomoc jejím novým příslušníkům a projevit tak sympatie potlačenému domácímu demokratizačnímu hnutí. Významně působila pak exilová komunita z Kanady v součinnosti s Radou svobodného Československa při jednání Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v době helsinské a bělehradské schůzky. V době po pádu komunistického režimu v Československu i kanadský exil významně přispěl k obnově demokratických poměrů ve svobodné vlasti.

Práci Jakuba Hodbodě považuji za dobře promyšlenou. Chronologické řazení a obsahová a logická návaznost jednotlivých kapitol umožnily autorovi udržet výklad dosud ne zcela probádaného tématu v sevřené podobě a předložit řadu nových poznatků a analyzujících vysvětlení tohoto svébytného úseku české a československé demokratické politiky v přehledné a srozumitelné formě. Za důležité lze považovat, že autor poukázal ve své práci na potřebnost dalšího studia uvedené problematiky jako důležitého úseku české politiky a specifické oblasti politické kultury a naznačil možné směry tohoto následného zkoumání. K práci mám jednu otázku. Je výhledově z metodologického hlediska udržitelný pouze pojem '*československý*' *exil* , není terminologické a obsahové vymezení exilu přesnější pod rozlišením exil '*český*', '*slovenský*' a '*československý*'?

Diplomová práce Jakuba Hodbodě svůj cíl splnila. Na základě studia literatury, archivních pramenů, pozůstalostí i kriticky zpracovaných osobních rozhovorů s exulanty

v Kanadě autor přínosně prohloubil a rozšířil poznání o problematice českých politických dějin, a to na základě výkladu o politické a kulturní činnosti i dějinách českého a československého exilu v Kanadě ve druhé polovině 20. století. Autor prokázal, že umí samostatně pracovat s pramenným materiálem a s literaturou, a že je schopen syntetizovat dosavadní poznatky a orientovat se v dané problematice.

Předkládaná diplomová práce Jakuba Hodbodě „Politické dimenze československého exilu v Kanadě 1948-1989“ svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria, a proto ji **doporučuji** k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ý**.

V Praze 13. září 2011

Prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc., vedoucí práce

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.